Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Dersine İlişkin Tutumları: Ankara İli Kazan İlçesi Örneği[1]

Mehmet ELBAN[1]

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin tarih dersine ilişkin tutum düzeylerini ve bu düzeyler arasındaki farkı belirlemektir. Araştırma örneklemi, 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında Ankara-Kazan ilçesinde bulunan 5 ortaöğretim okulu arasından tesadüfi (random) yöntem ile seçilen 3 ortaöğretim okulunun 11. sınıf öğrenime devam eden, 131'i kız ve 109'ü erkek toplam 240 öğrenciden oluşmaktadır**.** Öğrencilerin tarih dersine ilişkin tutumlarını belirlemek için 5'li Likert tipi derecelendirmenin esas alındığı, Tarih dersi tutum ölçeği (TDTÖ) kullanılmıştır. Ölçek, beş farklı okuldaki farklı bölümlerdeki 240 öğrenciye uygulanmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilerin tarih dersine yönelik tutum, düzeylerini saptamak amacıyla aritmetik ortalama ($\overline{X}$) ve standart sapma (S) kullanılmıştır. Cinsiyet bağlamında TDTÖ'den alınan puanların farklılaşmasını test etmek için T-testi; alan değişkeni için de tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Uygulamaya katılan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Cinsiyet açısından bakıldığında, erkek öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre, anlamlı düzeyde yüksek (olumlu) olduğu bulgusuna erişilmiştir. Lakin öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları öğrenim gördükleri alan türüne göre farklılaşmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih dersi, tutum.

[1]Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

* Bu çalışma, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nda hazırlanan Ortaöğretim 11.Sınıf Öğrencilerinin Tarih Dersine Yönelik Tutumları İle Vatanseverlik Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi adlı Yüksek Lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

ABSTRACT

The purpose of the current study is to investigate the attitudes of the 11th grade students towards history lesson. Sample of the study was chosen randomly from the pool of 3 secondary schools in Kazan district of Ankara province as 3 schools in the academic year of 2009-2010. The students'attitudes toward history lesson in this study have been determined as highly positive. In terms of gender, it has been seen that male students' attitudes toward history lesson significantly more positive than female students'. On the other hand, it has been obtained that the students' attitudes towards history lesson has not significantly been differentiated in terms of chosen study field (Literature-Mathematics, Social Science and Science).

Keywords: History lesson, attitude.

Giriş

Farkında olalım ya da olmayalım duygu, düşünce, tutum ve davranışlarımız geçmişteki tecrübelerimize dayanır. Hayatımızı kolaylaştıran pratiklerimiz geçmişin biriktirerek bize sunduğu bilgi ve deneyimlerden ibarettir. Zira eş seçimimizden, arkadaşlık ilişkilerimize dek pek çok eylemimizde geçmişin ağırlığını hissederiz. Geçmiş ile kurulan ilişkisel anlamlılık sadece insana has değildir, aynı ilişkileri doğada ve evrende de görebiliriz (Tosh'dan aktaran Aslan, 2006, s. 163). Ancak bu noktada geçmiş ile tarih arasındaki farkın önemi ortaya çıkmaktadır. Geçmiş, halihazırda her şeyi kapsarken tarih ise geçmişin farkındadır, onu kaydeder, onu kendi yöntem bilimiyle ile araştırır, yorumlar ve ortaya bir tarihsel bilgi sunar. Geçmiş, olup biten;

tarih ise bunun bilimsel, düşünsel tartışmasıdır, geçmişin farkına varan bilinçli bir yorumudur (Vella, 2001, s. 4). Tarihin bu bilinçli, bilimsel disiplini olan eylemselliğine rağmen toplumdaki bazı insanlar tarihi, faydasız, günlük hayata etki ederek onu kolaylaştırmayan faydasız bir disiplin olarak düşünmektedir. İnsanlar, günlük yaşamda faydasını bire bir görebildiği hayatımızı kolaylaştıran teknolojik gelişmelere katkıları olan matematik, coğrafya, fizik, kimya vb. disiplinleri daha faydalı olarak değerlendirilmektedir. Fakat tarih için de benzer pratiklerle yola çıkarak, aynı sonuca varmak zordur (Dilek, 2002, s. 32).

Tarihi bilsek de bilmesek de hepimiz tarih içerisinde yer alır ve kendi tarihimizi inşa ederiz. Ancak insanlar, tarih içerisinde yer aldığının bilincinde olmadığından tarihin ne olduğu hala herkes tarafından yeterince bilinmemektedir. Olayların sistemli kaydını yapmayan bir insanın gece ve gündüzün değişimini, ay hareketlerinin aşamalarını bilmesi onun zamandan haberdar olduğu anlamına gelse de bu onun tarihsel bilgi ve farkındalığa sahip olduğu anlamına gelmez. Böyle insanlar, sadece geçmişle ilişki içindedirler, ancak tarih şuuruna, tarihsel olayların farkındalığına ve tarihsel bilgiye sahip değildirler (Stanford, 1996, s. 53).

Tarihe yönelik tutumlardan tarih dersine yönelik tutumlar ele alındığında ise öğrencinin öğrenme sürecine bakılmalıdır. Öğrenme, bireyin yaşantı sonucunda kazandığı ve pek çok unsurun etkili olduğu karmaşık bir süreçtir. Öğretmen ve öğrencilerin ilgili konu alanına ilişkin giriş davranışlarının niteliği bu süreçte öğrenmeyi etkileyen değişkenlerden biridir (Şimşek, 2010, s. 185). Bloom (1995), öğrenme sürecini öğrencinin nitelikleri, öğretim ve öğrenme ürünleri olarak ayırır ve öğrenmeyi etkileyen öğrenci niteliklerini bilişsel giriş davranışları ile duyuşsal giriş davranışları

olarak iki sınıfta toplar. Öğrencinin bilişsel giriş davranışları öğrenme için derse dair akademik bilgilerini, duyuşsal giriş davranışları ise öğrencilerin öğretilen derse ya da konuya yönelik inanç ve eğilimlerini kapsar.

Duyuşsal giriş davranışlarından öğrencilerin tarih dersine yönelik olumsuz tutumları, tarih öğretiminin gözlenen temel problemlerden biri olarak görülmektedir. Bu tutumlar, öğrencilerin tarih dersine yönelik ilgisizlikleri; tarih dersiyle kendi yaşamları arasındaki ilişkisel bağlantıları oluşturamamaları (Paykoç, 1998, s. 342); tarih derslerini sıkıcı ve geçmiş olaylarla ilgilendiği için günlük yaşantıya yönelik pratikleri olmayan bir ders olarak değerlendirmeleri gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır (İskender ve Kuş, 2008, s.93). Bunun yanı sıra öğrenme için öğrencinin doğrudan ezbere hapsedilmesi (Yıldız, 2003, s. 181); öğrencilerin tarih dersi için hayal güçlerini kullanmaya yönelik etkinliklerin yetersizliğinden dolayı yaratıcılıklarını kullanmaya yönlendirilememesi gibi pek çok faktör bu olumsuz tutumlara neden olabilmektedir (Akça ve Ata, 2009: 1-13).

Amerika'da son zamanlarda öğrencilerin tarihe yönelik tutumları üzerine yapılan araştırmada da öğrencilerin müfredat içerisinde tarihi en az ilgi çekici, önemsiz olarak düşündükleri görülmüştür (Loewen, 1993: 283). Bu bağlamda akademik başarıyı etkileyen derse yönelik tutumların olumlu ve olumsuzluğu önemlidir. Ancak bireye tutum kazandırmak ve var olan tutumu değiştirmek oldukça güç olduğu gibi öğrencilerin tutumlarını istenilen yönde değiştirebilmek de oldukça zorlu bir süreçtir. Öncelikle bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak hedef kitlenin özelliklerinin ve tutumlarının oluşmasına ve gelişmesine neden olan değişkenlerin saptanması gerekmektedir (Erden, 1995, s. 99).

Öte yandan öğrencinin bir dersi sevip sevmemesinde cinsiyet değişkeni etkili olabilmektedir. Fakat cinsiyetin tarih dersine yönelik tutumlara etkisi üzerine yapılan araştırmalar farklı sonuçlar vermiştir. Bazı araştırmalarda kız öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarının daha yüksek düzeyde bulunmasına rağmen (İskender, 2007; Kont, 2008) kimi araştırmalarda da erkek öğrencilerin olumlu tutumlarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Bolton, 1937).

Öğrencilerin öğrenim gördüğü alan türünün tarih dersine yönelik tutumlara etkisi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, bunların bazılarında alan türünün tarih dersine karşı tutumlardaki belirleyici bir etkisi görülmemiştir. Bu anlamda öğrencilerin öğrenim gördükleri sosyal, fen vb. gibi alan türlerinin onların tarih dersine yönelik tutumlarını olumlu ya da olumsuz etkilemediği belirtilmektedir (İskender, 2007; Kont, 2008).

Müfredat açısından bakıldığında ise, tarih öğretiminin sınırları temel ders kitabı ile çizildiğinde, konuya ilişkin bilgiler sadece ders kitaplarından tekdüze bir öğretimle aktarıldığında öğrencilerin derse karşı tutumları olumsuz yönde gelişmektedir (Erdoğan, 2007, s. 9). Yani derse yönelik olumsuz tutumlar, müfredat içerisinde yer alan konular, öğretim metodu, sınıf içindeki atmosferden (Zhoa and Hoge'den aktaran Perricelli, 2008, s. 56) kaynaklanabilmektedir. Ayrıca, öğretmeninin sınıf içindeki pozitif tutumları devamlı kılabilme, yönetebilme becerisi öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonunu etkilemektedir (Phillips, 2007: 50). Ata (2007: 32)'ya göre de dersin öğretmeninin sevildiği durumlarda dersin de sevildiği görülebilmektedir.

Tarih derslerinin verimliliğine bu açıdan baktığımızda duyuşsal öğelerden öğrenci tutumları, tarih derslerinin verimliliğini etkileyen önemli

faktörlerden biri olarak görülmektedir. Carson (2000, s. 100)'a göre tutumlarla ilgili olarak Tablo 1'de verilen öğrencilerin doldurduğu Akademik Tarih Formu, hem her öğrencinin hem de tüm sınıfın tarih öğrenmeye yönelik tutumu hakkında bir görüş verebilir.

Tablo 1. "Akademik Tarih Formu"

Çok fazla öğrendim					
Oldukça öğrendim					
Biraz öğrendim					
Az öğrendim					
Hiçbir şey öğrenmedim					
	Hiç Hoşlanmadım	Hoşlanmadım	İyi	Hoşlandım	Çok Hoşlandım

Kaynak: Carson, 2000, s. 12)

Amaç

Araştırmanın amacı, Ankara'nın Kazan ilçesinde ortaöğretim 11. sınıf düzeyindeki öğrencilerinin tarih derslerine yönelik tutum düzeylerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları hangi düzeydedir?
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları cinsiyete göre değişmekte midir?
3. Araştırmaya katılan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları öğrenim gördükleri alan türüne göre değişmekte midir?

Yöntem

Araştırma evreni, 2009-2010 eğitim-öğretim döneminde Ankara Kazan ilçesinde yer alan 11. sınıf düzeyinde ortaöğretim öğrencileridir. Kazan ilçesinde Efes Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi, Mustafa Hakan Güvençer Anadolu Lisesi, Fuat Erkmen İmam Hatip Lisesi, Hava Orgeneral İbrahim Fırtına Lisesi, Kazan Çok Programlı Lisesi olmak üzere 5 ortaöğretim okulu vardır ve bu 5 okuldaki 11.sınıf düzeyinde toplam öğrenci sayısı 531' dir.

Araştırmanın örneklemini evrenden tesadüfi (random) yöntemi olarak seçilen; Efes Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi, Mustafa Hakan Güvençer Anadolu Lisesi, Kazan Çok Programlı Lisesi' den seçilen 240 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin okul, cinsiyet, yaş, alan bilgileri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Araştırma Katılımcılarına Ait Demografik Bilgiler

Değişken		**N**	**%**
Okul	Kazan Çok Programlı Lisesi	155	64.6
	Mustafa Hakan Güvençer Anadolu Lisesi	43	17.9
	Efes Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi	42	17.5
	Toplam	240	100.0
Cinsiyet	Kız	131	54.6
	Erkek	109	45.4
	Toplam	240	100.0
Yaş	17-18 yaş	217	90.4
	19 yaş ve üstü	16	6.7
	16 yaş	7	2.9
	Toplam	240	100.0
Alan	Türkçe-Matematik	98	40.8
	Fen	75	31.3
	Diğer	40	16.7
	Sosyal	27	11.3
	Toplam	240	100.0

Tablo 2'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 240 öğrencinin %64.6'sı Kazan Çok Programlı Lisesi'nde, %17.9'u Mustafa Hakan Güvençer Anadolu Lisesi'nde, %17.5'i Efes Anadolu Meslek ve Endüstri Meslek Lisesi'nde öğrenim görmektedir.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin %54.6'sı kız, %45.4'ü erkektir. Yaş açısından uygulama yapılan öğrencilerin %90.4'ü 17-18 yaş grubunda, %6.7'si 19 yaş ve üstü grubunda, % 2.9'u 16 yaş grubunda yer almaktadır.

Öte yandan araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin %40.8'i Türkçe-Matematik, %31.3'ü Fen, %16.7'si diğer alanlarda, %11.3'ü sosyal alanında öğrenimlerine devam etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Safran (2006) tarafından geliştirilen "Tarih Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Safran (2006) tarafından geliştirilen ölçek 20 madde içermektedir. Ölçeğin (*3-5-7-8-10-11-12-14-16-19*) maddeleri olumlu, *(1-2-4-6-9-13-15-17-18-20)* maddeleri ise olumsuzdur. Ölçeğin tekrar testi yöntemi ile elde edilen güvenirlik katsayısı .83 olarak bulunmuştur. 5'li likert tipinde geliştirilen ölçeğe verilen cevaplar "Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" şeklindedir. Tarih Dersi Tutum Ölçeği'nin puanlanması Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Tarih Dersi Tutum Ölçeği'nin Puanlanması

	Olumlu Maddeler (1-2-4-6-9-13-15-17-18-20)	***Olumsuz Maddeler* (3-5-7-8-10-11-12-14-16-19)**
Kesinlikle Katılmıyorum	1	5
Katılmıyorum	2	4
Kararsızım	3	3
Katılıyorum	4	2
Tamamen Katılıyorum	5	1

Tablo 3'de de görüldüğü gibi Tarih Dersi Tutum Ölçeği'nde 10 pozitif yönlü soru ve 10 negatif yönlü soru bulunmaktadır. Negatif yönlü sorularda ters puanlama yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarının bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için fark testleri kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler için yapılan fark testlerinde parametrik ya da parametrik olmayan testlerin seçimi için ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılımına ve varyansların homojenliğine bakılmıştır.

Öğrencilerin TDTÖ'den aldıkları puanların normalliğine ilişkin Kolmogorov- Smirnov Z testi Tablo 4'de sunulmaktadır.

Tablo 4. Araştırma Katılımcılarının Ölçeklerden Aldıkları Puanların Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Puan	**N**	$\overline{X}$	**S**	**KSZ**	**P**
Tarih Dersi Tutum Puanı	240	3.53	.82	1.02	.25*

*p>.05

Tablo 4'e göre öğrencilerin TDTÖ'den (p=.25; p>05) aldıkları puanların normal dağılım göstermediği söylenebilir.

Normal dağılım sonuçlarına göre yapılan fark testlerinde TDTÖ'den alınan puanların cinsiyet bağlamında değerlendirildiği analizde, varyansların da eşit olmasından dolayı, t-testi, alan türünde ise tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) kullanılmıştır. Karşılaştırmalarda tüm analizler için anlamlılık düzeyi olarak .05'değeri dikkate alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada öğrencilerin tarih dersine yönelik tutum düzeyleri araştırılmıştır. Örneklemde yer alan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutum düzeyine ilişkin standart sapma ve ortalama puan değerleri Tablo 5'de verilmektedir.

Tablo 5. Tarih Dersine Yönelik Tutum Düzeyine İlişkin Standart Sapma ve Ortalamalar

	N	$\overline{X}$	S	Tutum Düzeyi
Tarih Dersi Yönelik Tutum	240	3,53	,82	Yüksek

Tablo 5'de görüldüğü gibi, örneklemi oluşturan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutum düzeyine ilişkin puanların ortalaması ($\overline{X}$ =3.53) olarak bulunmuştur. Buradan hareketle öğrencilerin tarih dersine yönelik tutum düzeyinin "yüksek" olduğu sonucuna varılabilir.

Safran (2006) yapmış olduğu araştırmada ortaöğretim 3. sınıf düzeyindeki öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumunu ($\overline{X}$ =64.24) "kararsızım" düzeyine yakın bir değerde bulmuştur. Bu sonuç ile araştırmadaki bulgular farklılık göstermektedir. Bu farklılık değişik öğrenim basamaklarında tarih dersine yönelik tutumların farklılık göstermesine dayalı olabilir. Nitekim aynı araştırmada değişik öğrenim basamaklarında yer alan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları anlamlı düzeyde farklıdır.

Tarih Tutum Düzeyi ve Cinsiyete İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre tarih dersine yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre, alınan puanların karşılaştırıldığı ve anlamlı düzeyde bir farklılığın tespitine yönelik bulgular aşağıda verilmektedir.

Uygulamaya katılan öğrencilerin TDTÖ'den aldıkların puanların cinsiyet bağlamında değerlendirildiği t-testi sonuçları, Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Tarih Dersine Yönelik Tutuma İlişkin t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\overline{X}$	S	Sd	t	p
Erkek	109	3.67	.78	238	2.38	.02*
Kız	131	3.42	.84			

***** $p < .05$

Tablo 6'daki TDTÖ'den kız ve erkek öğrencilerin aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılıkların tespitine yönelik yapılan t-testi analizi sonuçlarına göre erkek ($\overline{X}$ =3,67) ve kız ($\overline{X}$ =3,42) öğrencilerin tutum düzeylerinin anlamı düzeyde farklılaştığı bulgusuna varılabilir [t(238)= 2.38, p<.05].

Analiz sonuçlarına göre erkek öğrencilerin tarih dersine karşı tutumlarının kız öğrencilere göre olumlu yönde yüksek olduğu söylenebilir. Bolton (1937), yapmış olduğu çalışmada, araştırmadaki cinsiyete ilişkin bulgulara benzer şekilde, erkek öğrencilerin tarihe yönelik tutumlarının kızlara göre daha olumlu olduğunu saptamıştır. Safran ve Şimşek'in (2009) 421 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre daha pozitif yönde yüksek tutuma sahip oldukları bulgusuna

ulaşılmıştır. Şimşek, (2010)'e göre erkeklerin tarihe yönelik daha olumlu tutuma sahip olması tarih öğretiminin içeriğinin (savaşlar, erkek kahramanlar, zaferler vs.) daha çok "erkek egemen" bir yapıdan kaynaklanmasına bağlanabilir. Ancak İskender (2007) ve Kont (2008) yapmış oldukları araştırmalarda kızlar lehine anlamlı fark tespit etmiştir. Mann (2008), kız öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarına ilişkin araştırmasında ise 6 derslik planlanan proje tabanlı çalışma boyunca kız öğrencilerin tutumlarının olumlu kaldığını, kız öğrencilerin ihtiyaçlarının erkek öğrencilerinkinden önemli derecede farklı olduğunu gözlemlemiştir. Yapılan araştırmalarda cinsiyet ile ilgili bulgulardaki farklılaşmanın nedeni ilgili yazından hareketle, öğretmen, müfredat, sınıf atmosferi ve öğretim yöntemleri gibi diğer faktörlerin etkisi düşünülebilir.

Tarih Tutum Düzeyi ve Alan Türüne İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğrencilerin alan türü değişkenine göre TDTÖ'den aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma değerleri Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7. Alan Türüne Göre Tarih Dersine Yönelik Tutuma İlişkin Standart Sapma ve Ortalamalar

Değişken	**N**	$\overline{X}$	**S**
Diğer	40	3.61	.71
Türkçe-Matematik	98	3.59	.88
Fen	75	3.48	.88
Sosyal	27	3.38	.59
Toplam	240	3.53	.82

Tablo 7'da öğrenim görülen alan türüne ilişkin ortalama değerlerin birbirine yakın değerler aldığı, en yüksek ortalamanın diğer ($\overline{X}$ =3.61), en

düşük ortalamanın ise sosyal ($\overline{X}$ =3.38) alan türünde olduğu görülmektedir. Alan türüne göre puanlar arasındaki farklılığı gösteren varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8'de verilmektedir

Tablo 8. Alan Türüne Göre Tarih Dersine Yönelik Tutuma İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplararası	1.35	3	.45	.66	.58*
Gruplariçi	160.75	236	.68		
Toplam	162.11	239			

***** p> .05

Tablo 8'deki varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre farklı alan türünde öğrenim gören öğrencilerin tarih dersine karşı tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır [F(3-236)= .66, p>.05].

Diğer bir ifadeyle öğrencilerin öğrenim gördükleri alan türünün, onların tarihe yönelik tutumlarını etkileyen bir değişken olmadığı çıkarımında bulunulabilir. Şimşek (2010)'un yapmış olduğu araştırma haricinde İskender (2007) ve Şam (2007)'ın yapmış olduğu çalışmalarda değişik bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının ve Kont (2008)'un yapmış olduğu çalışmada ortaöğretim 11. sınıf düzeyinde farklı (Fen, Sosyal, Türkçe-Matematik) alanlarda öğrenim gören öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarının araştırmadaki sonuca benzer şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu sonuç, araştırmada sosyal alanda okuyan öğrencilerin diğer alan türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre en düşük ($\overline{X}$ =3.38) ortalamaya sahip olmaları da dikkate alındığında öğrencilerin tarih dersini belirli bir alan dersi olarak algılamamalarıyla yorumlanabilir. Nitekim Şam

(2007)'ın yapmış olduğu araştırmada da Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğretmen adaylarının tutumlarının yüksek olmadığı görülmüştür.

Sonuç

Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin tarih dersine yönelik tutum düzeyleri genel anlamda yüksek görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre tarih dersi tutum düzeyi incelendiğinde, erkek öğrencilerin tarih dersine ilişkin tutumlarının kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu sonuç benzer çalışmalar ile kıyaslandığın bazı çalışmalar ile paralellik gösterirken bazılarıyla farklılık göstermiştir. Söz konusu durum bireysel farklılıklar, sınıf atmosferi, öğretmen tutumları, kız öğrencilerin tarih dersi konularına yönelik ilgileri gibi faktörlere bağlanabilir. Tarih tutum düzeyi ve alan türüne ilişkin elde edilen sonuçlar ele alındığında ise öğrencilerin öğrenim gördükleri Türkçe-Matematik, Fen, Sosyal alanların tarih dersine yönelik tutumlarla ilişkili olmadığı gözlemlenmiştir. Diğer taraftan her ne kadar alan türünde anlamlı bir fark gözlemlenmese de sosyal bölüm öğrencilerinin en düşük tutum düzeyine sahip olmalarına dikkat çekicidir. Nitekim bazı benzer araştırmalarda da aynı sonuçlar bulgulanmıştır. Bu durumda sosyal alanda öğrenim gören öğrencilerin tarih dersini, diğer alanlarda öğrenim gören öğrencilerden farklı bir şekilde görmedikleri sonucu çıkarılabilir.

KAYNAKLAR

Akça, N. ve Ata, B. (2009). Lise Tarih Derslerinde Otantik Etkinliklerin Uygulanması ve Sorunları. *Eğitimde Yeni Yönelimler–5 "Öğrenmenin Doğası ve Değerlendirme***"**, 1-13.

Aslan, E. (2006). Neden Tarih Öğretiyoruz? *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20. 162- 173.

Ata, B. (2007). Kıdemli ve Aday Tarih Öğretmenlerinin Tarih Dersini Sevmeyen Lise Öğrencisine Yönelik Yaklaşımları. *TSA* , (11) 2, 29-42.

Bloom, B. (1995). İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. (D.A.Özçelik, Çev.), İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

Bolton, F.B. (1937). "The Attitude Of High School Pupils Toward History. *The Social Studies*, 28(May), 217-218.

Carson, S.C. (2000). *Continous İmprovement in The History and Social Science Clasroom*. USA: ASQ Press.

Dilek, D. (2002). *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Erden, M. (1995). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikasına Derslerine Yönelik Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. (11). 99-104.

Erdoğan, N. (2007). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Resimlendirilmiş Öykülerin Tarihsel Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İskender, P. (2007). Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(2). 631-638.

İskender, P., Kuş, A. (2008). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölüm Öğrencilerinin Tarih Dersine Olan Tutumlarının Gelişmesinde Beyin Temelli Öğretimin Etkisi. *Milli Eğitim*, (179), 93-100.

Kont, A. (2008). *11. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine Karşı İlgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Mann, A. (2008). *Gender Roles and History: Instructional Strategies that Increase the Interest and Improve the Attitudes of 11th Grade Girls in Social Studies.* Unpublished Master's Thesis, New England College.

Perricelli, D. (2008). *Social Studies And Motivating Factors: Views of Fourth Grade Elementary Students*, Master's Research, Ohio University The Faculty of the College of Education.

Paykoç, F. (1998). Tarih Öğretimimizde Temel Paradigma Sorunu. Salih Özbaran (Ed.), *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları* içinde (s.341-48). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

Phillips, R. (2007). *Reflective Teaching of History 11-18*. London: Continuum.

Safran, M. (2006). *Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Safran, M. ve Şimşek, A. (2009, Ekim). *Farklı Sosyo-Ekonomik Çevrelerin İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Tarih, Tarih Öğretimi ve Tarihsel Zamana İlişkin Görüşleri*, IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul.

Stanford, M. (1996). *A Companion To The Study of History*. (Third edition). Massachusetts: Blackwell Publisher.

Şam, E.A. (2007). Amasya Eğitim Fakültesinde Farklı Bölümlerde Okuyan Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 1-19.

Şimşek, A. (2010). Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarih Öğretimine İlişkin Tutumları. *International Online Journal of Education Science*. 2(1), 181-203.

Vella, Y. (2001). Yaratıcı Tarih Öğretimi. (çev. Bahri ATA), *Millî Eğitim Dergisi*, 150.

Loewen, J. W. (1993). *Lies My Teacher Told Me.* USA: New Press.

Yıldız, Ö. (2003). Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 181-190.